

חר"פ ד'תשנ"א א' הקטרה
נפגלת הקטרה

'חר"פ ד'תשנ"א א' ע"פ ואב"מ בני רחבה,
אמרו שהקטרה מפגלת הקטרה, אם הקטיר

את הקומץ על מנת להקטיר את הלבונה לאחר הזמן הוא פיגול²¹⁶.
וחכמים אמרו, שאין אומרים שאין מפגלים בחצי מתיר רק כשחישב
בשעת הקטרת הקומץ לאכול את השיריים חוץ לזמנם, והלבונה נשארה
כמות שהיא, שלא חישב בעבודתה מחשבת פיגול, ולא חישב עליה
להקטירה למחר. אבל כאן שחישב בלבונה, להקטיר אותה חוץ לזמנה,
כמו שחישב בכל המתיר!.

אין ראיה מהמשנה שאר' שמ"פ
בקומץ בהקטרה

ואמר רבא ששנינו כדבריהם במשנה, כל
הקומץ ונותן בכלי והמולך והמקטיר לאכול
דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר, חוץ למקומו פסול
ואין בו כרת, חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת. כמו שהחושב בקמיצה,
בנתינה בכלי, והולכה בין לאכול שיריים למחר, ובין להקטיר לבונה
מפגל. כך החושב בהקטרת הקומץ בין לאכול שיריים ובין להקטיר
לבונה למחר מפגל! דוחה הגמרא, שבאלו מפגלים בין במחשבה לאכול
ובין במחשבה להקטיר, אבל בהקטרה מפגלים רק במחשבה לאכול
שירים ולא במחשבה להקטיר לבונה.

ר"ח א' משם רב אין הקטרה מפגלת
הקטרה.

ישב רב מנשיא בר גדא לפני אב"י ואמר
משמו של רב חסדא, שהקטרה אינה
מפגלת הקטרה. ואפילו לרבי מאיר הסובר שמפגלים בחצי מתיר, זה
רק כשחישב בשיריים, שהקומץ הוא המתיר שלהם. אבל לא בהקטרת
הקומץ מפני שהקומץ שאינו המתיר של הלבונה²¹⁷ אינו מפגל במחשבת
פיגול בלבונה. ואב"י אמר לו יענה לי מר, האם רב חסדא אמרה משמו
של רב? ורב מנשיא אמר לו שרב חסדא אמרה משמו של רב. וכן שנינו
אמר רב חסדא אמר רב אין הקטרה מפגלת הקטרה.

²¹⁶ ואע"ג שאין מתיר מפגל את המתיר ואינו דומה לשוחט את הכבש לאכול מחבירו למחר כמו שמפרשים לקמן
ששם לא נקבעו בלי אחד וכאן נק' בכלי אחד. רש"י.
²¹⁷ כמו שא' (דף יג:) שאינה בעיכוב מנחה. רש"י.

אמר רב יעקב בר אידי משמו של אביי,

מצינו במשנה כדברי רב. ששנינו, שחט

אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר, הוא פיגול וחבירו כשר. לאכול מחבירו למחר, שניהם כשרין. ולכאורה שניהם כשרים, מפני שכבש אחד אינו מפגל את הכבש השני כיון שאינו המתיר שלו. ודוחה הגמרא, שבשני כבשים אינו פיגול, מפני ששני הכבשים לא הוקבעו בכלי אחד, אבל אין ראיה שהקטרה אינה מפגלת הקטרה בקומץ ולבונה שהוקבעו בכלי אחד ונחשבים כדבר אחד.

ר"ח א' הקטיר קומץ להקטיר לבונה ^{הטעמיני ולמדני, והדבר חביב עלי ושקול}

למחר לאכול שירים למחר פיגול. בעיני ככל תלמודי. אם הקטיר קומץ להקטיר לבונה למחר לאכול שירים למחר הוא פיגול. הגמרא הבינה שכל אחת מהמחשבות מפגלת, ושואלת הגמרא מה רבי חנינא בא להשמיע? אם לומר שהקטרה מפגלת הקטרה יאמר הקטיר קומץ להקטיר לבונה פיגול, ולא יאמר לאכול שירים. ואם לומר שמפגלים בחצי מתיר יאמר רק הקטיר קומץ לאכול שירים למחר!. ואם לומר את שני הדברים יאמר הקטיר קומץ להקטיר לבונה ולאכול שירים למחר? אמר רב אדא בר אהבה, רבי חנינא סבר שאין הקטרה מפגלת הקטרה ואין מפגלים בחצי מתיר, ובכל אחת מהמחשבות אינו מפגל. ואם חשב בהקטרת הקומץ את שתי המחשבות, גם להקטיר לבונה למחר וגם לאכול שירים למחר הוא מפגל, מפני שמחשבת הפיגול פשטה בכל המנחה.

התנא שנה לפני רב יצחק בר אבא, הקטיר קומץ לאכול שירים לדברי הכל פיגול. והרי הדבר שנוי במחלוקת ^{הקטיר קומץ לאכול שירים לד"ה פסול}

רבי מאיר וחכמים, שאומרים שאין מפגלים בחצי מתיר? אלא יש לשנות 'לדברי הכל פסול'. שואלת הגמרא, מדוע רב יצחק לא אמר לתנא שיש לשנות 'הרי זה פיגול וכרבי מאיר'? מבארת הגמרא, שלתנא שנו שהדברים הם 'דברי הכל', ולכן יש לומר שטעה ושנה 'פיגול' במקום 'פסול', ויש לתקן ולשנות 'לדברי הכל פסול'. אבל אי אפשר לומר ששנו לו 'הרי זה פיגול' והוא טעה ל'דברי הכל' שדבר כזה לא היה מתחלף לו.

הדרן עלך פרק 'הקומץ זוטא' פרק שלישי 'הקומץ רבה'

משנה

הקומץ את המנחה לאכול דבר שאין דרכו לאכול, ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר, כשר. רבי אליעזר פוסל. לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית, כשר. לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין²¹⁸.

גמרא

אמר רב אסי בשם רבי יוחנן, טעמו של רבי אליעזר הפוסל כשחשב מחשבת פיגול בדבר שאין דרכו לאכול או להקטיר, שהכתוב: "וְאִם הָאָכַל יֵאָכַל מִבְּשַׁר זֶבַח שְׁלָמִיו וְכוּ' לֹא פִגּוּל יִהְיֶה" מדבר בשתי אכילות, אכילת אדם ואכילת מזבח. ללמד שכשם שמחשבים באכילת אדם, שמחשבת פיגול בדבר שעומד לאכילת אדם פוסלת. כך מחשבים מחשבת פיגול בדבר שעומד לאכילת מזבח. וכשם שמחשבים מאכילת אדם לאכילת אדם, שמחשבת פיגול פוסלת את שיירי המנחות אם חישב לאכלם חוץ לזמנם, ומאכילת מזבח לאכילת מזבח, ופוסלת אם חישב להקטיר את הקומץ למחר. כך מחשבים מאכילת אדם למזבח, אם חישב להקטיר את השיריים למחר, ומאכילת מזבח לאדם, אם חישב לאכול מחר את הקומץ. ורבי אליעזר דורש כך, מפני שהתורה קוראת להקטרה אכילה²¹⁹.

ר"א לומד שמחשבים מאכילה לאכילה מהכ' "האכל יאכל"

וחכמים לא דורשים כך, שהטעם שהתורה קוראת להקטרה אכילה, ללמד שמפגלים בין כשמחשבים בלשון אכילה למזבח, הקומץ על מנת להאכיל את הקומץ למזבח למחר. ובין כשמחשבים בלשון הקטרה למזבח, על מנת להקטיר את הקומץ למחר²²⁰. או ללמד שכמו שאכילה בכזית אף הקטרה

חכ' לומדים מ"אם אכל יאכל" שמחשבת הקטרה בכזית

218 הדין אינו נצרך לגופו שהרי שנינו במשנה(דף יב.) לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול חוץ לזמנו פיגול. אבל לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר. והדין נשנה כאן משום דברי ר"א. רש"י ותוס'.

219 תוס' מניין לומדים שמחשבים מאכילת אדם לאכילת מזבח. ויש לומר שהפשט של הכתוב הוא ששתי האכילות נאמרו על בשר זבח תודת שלמים, וקצת קשה שעל זה לא תירצו חכ' דבר. תוס'.

220 תוס' שואלים למה צריכים את הכתוב לכך?, הרי אכילת אש נקראת אכילה. כמו שא' בזבחים בחישוב

בכזית, ולא מפגלים עד שיחשב על מנת להקטיר כזית למחר. ולעולם אכילה משמע אכילה כדרכה, קומץ למזבח ושיריים לאכילת אדם. ורבי אליעזר יאמר שאם כך התורה היתה צריכה לכתוב: "וְאִם הָאֵכֶל הָאֵכֶל" או "וְאִם יֵאָכֵל יֵאָכֵל" ²²¹. וכיון שכתוב "וְאִם הָאֵכֶל יֵאָכֵל" לומדים את שני הדברים, מחשבת הקטרה בכזית ומחשבים מאכילת אדם לאכילת מזבח ²²².

שיאכלוהו כלבים למחר שתאכלוהו אש למחר שהוא פיגול משום שכ' ואת איזבל יאכלו הכלבים, וכ' תאכלוהו אש לא נופח. וא' שמה ששנינו לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין. אם חישב בלשון אכילה מצטרפין משום שאכילת אש נקראת אכילה. וי"ל שצריך לרבות אע"פ שלא הזכיר אש. ועוד נראה ששם מדובר בבשר שמחשב לאכול דבר שדרכו לאכול, וכאן מדובר באימורים והיינו אומרים שהוא כמחשב לאכול דבר שדרכו להקטיר שאינו פיגול. שאפי' כשריבה הכ' מחשב בלשון אכילה אם חישב באימורים שתאכלם אש של הדיוט למחר אינו פיגול. תוס'.

221 כה"ג מצינו בפרק החובל (ב"ק פה:) ורפא ירפא. אבל בסנהדרין (מ:) משמע שאם היה כתוב דרש תדרש וחקרת לא היה אפשר לדרוש יותר ולא לומדים ממה שלא כתוב דרש דרש או תדרש תדרש. תוס'.

222 משמע שלר"א לא אומרים דברה תורה כלשון בני אדם. וק' שבכמה מקומות מצינו שסובר שאומרים דברה תורה כלשון בני אדם? ונראה לפרש שמי שסובר שדברה תורה כלשון בני אדם לא אומר זאת בכל מקום. אלא אם יש לו איזו הוכחה במקום שאינו דורש את הכפילות. תוס'.